

KREWNOŚĆ (80) *sb f*

e oraz o jasne.

sg *N* krewność (19). ◇ *G* krewności (24). ◇ *A* krewść (14). ◇ *I* krewnością (19). ◇ *L* krewności (3). ◇ *pl* *A* krewności (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

Związek między członkami rodziny złączonymi węzłami krwi lub powinowactwem; pokrewieństwo; *consanguinitas* *BartBydg, Mącz, Calag, Calep, Cn; cognatio* *Mącz, Calep, Cn; affinitas, agnatio, communio sanguinis* *Modrz, JanStat; proximitas* *Mącz; vinculum sanguinis* *Cn (79) : BierRaj 17; BartBydg 250b; ComCrac 19; Krewność/ ielt powinowácthwo iedney Perfony ku drugiey/ gdy iedná rodzi fye od drugiey/ álbo dwie od iedney. A nazywáią krewność/ od ípołeczności/ y iedności krwi/ íze Perfony ktore íobie íą krewne/ máią między íobą ípolną krew/ gdy fye z iedney dwie rodzą/ íáko też Lácinnicy zowá *Confanguinitas* *GroicPorz ff, ffv; [Brutus]* przywiódł ie [*swoich synów, ktorzy dopuścili się zdrady*] do rády/ vczyńił rzecz przed Senatem/ áby práwá á vtáwy íwe mieyfcá miály/ á nie baczono ná perfonę áni krewności/ íesli wázna álbo nílka/ íesli bogáta álbo vboga *BielKron 105, 44v, 103v, 175v, 305v; Mącz 61d, 241d [2 r.];* wśyftki pokolenia Izráelkie miedzy íobą były krewnością złączone/ íáko ty ktore z oycá iednego pózły *CzechRozm 153v, 154; ModrzBaz 44v; NiemObr 8; ActReg 162; Calep 212a, 244a; WujNT 195; áni im pomocá y rádá álbo przyiáznią chcemy pomógáć [...] choćiaby krewnością/ przyiáznią po zónách/ álbo ktorákolwiek blifkością nam [...] byli powinni* *SarnStat 119 [idem] 220 596, 600 [4 r.], 688, 839; CiekPotr 38.**

krewność z kim (2): co zá íáfictwo álbo íáka krewność wálznych Pánow z Moíkiewfkim/ íz íie dobrowolnie w pósrzodek nas o iednánie w dawáią *BielKron 435v; CzechEp 175.*

W połączeniach szeregowych (5): *Propinquitas, Bliskość/ Powinowáctwo/ Krewność. Mącz 326c, 326a, 367c; krewność/ powinowáctwo/ przyiázń/ y nieprzyiázń/ ábo miedzy żywemi zácżeta/ ábo od ítáfzrych íákoby przez ręce wżięta/ wiele ludzi od prawdziwey drogi odwodzi* *ModrzBaz 75, 135v.*

Wyrażenia: »bliska krewność« (1): *Ian í. máiąc ták blifką krewność z Pánem Chriřtufem według íiálá/ [...] niepodobna rzecz: áby Ian í. nie miał Páná Chriřtufá y ośoby íego znác. CzechEp 175.*

»bliższy krewnością« (1): *Proximior, lefzcsze blifzfy krewnością. Mącz 326a.*

»krewność cielesna« (1): *[Chryřtus] vczy/ powinowáctwo duchowne przekládáć nád krewność íielefná, WujNT 227.*

»drzewo krewności« = *wykres stopni pokrewieństwa* (5) : Przydałem do teyże częfcí trzećiey o Drzewie krewności/ s ktorego kázdy poznác może/ kto po kim wedle Mieyfkiego Práwá ípadek bierze. *GroicPorz C2, ff, ff žp, ffv, oo3v.*

»linija krewności« (1): *A żadna ośobá z liniiey krewności/ ich práwem blifkością tego frymárku ábo zamiány [...] przenágábywáć niemoże* *SarnStat 1165.*

»krewność powinowata (ojcowska)« (2): *Mieřzko [Stary] [...] z zóną y z troygiem dzieći mieřzkał nędznie/ pířzác częfto do Kázimierzá [swego brata] lífty áby íie nád nim řmiłował [...] ácz nie dla íego/ ále wżdy bacząc krewność powinowátą oycowfką/ dla ktorey powinien mnie/ zónę y z dziećmi opatrzyć. BielKron 356; CzechRozm 241v.*

»prawo krewności« = *propinquitatis ius Vulg* (2): *Leop Ruth* 3/13; wyborne to iest ludzkiego narodu towarzystwo/ y wyborne będzie trwało/ ieliże święte prawa są krewności/ y ieliżebyśmy starzym pościwość wyrządzali *KwiatKsiąż* P.

»przyrodzona krewność« (1): to słowo Greckie [...] Syngenis nie tylko się rozumie o przyrodzonej krewności/ gdyby się kto z tychże bliskich krewnych wrodził *CzechRozm* 154.

»stopnie krewności« (2) : ielli powinność kmiotowką ważyli sobie starzy, daleko więcej przyrodzone stopnie krewności. *SarnStat* 1265, 601 *zp*:

Szeregi: »krewność i (powinowata) bliskość« (1): Ten obowiązek [*pójścia za żonę*] iest twarższy y mocniejszy nad wszystkie inne/ także y nad wszelką [!] krewność y powinowatą bliskość. *BibRadz* I 2b *marg*. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»krewność, (a(1)bo, i, et) powinowactwo (a. powinność)« [*szyk 3:2*] (5): *LibLeg* 10/114v; *RejZwierc* 147; zabraniają [...] aby niebyły małżeństwem krewnością albo powinnością bliską plugawione. *WujJudConf* 21 lv; *Calag* 96a; Gdyż powinowactwo/ albo krewność/ ludziom a nie Bogu służy *CzechEp* 303. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.*].

Wyrażenie przyimkowe: »za krewnością« (1): ALe ani Cepheów naród wtrapiiony Będzie leżał na tronie zgoła niewpómniony. Bo y ci za krewnością wzięci są do nieb. *KochPhaen* 7.

a. *Powinowactwo, związek z rodziną współmałżonka oraz z rodzicami chrzestnymi; affinitas, coniunctio Mącz; consanguinitas JanStat* (17) : Tegoż czasu Książ Iwan Moskiewski/ nie mając baczności na przymierze wzięte y na krewność/ bo był Alexandrowi świekrem/ a on mu zięciem/ wtargnął do Litwy *BielKron* 400; *Mącz* 127d, 178a; *SarnStat* 578.

krewność z kim (5): *BielKron* 241, 300v, 351v, 396; Kazimierz/ wielki [...] postanowiwszy przymierze wieczne y krewność z Cesarzem Karolem Krolom Czeskim [*przez małżeństwo wnuczki*]/ wmyślił ostatek Ruskich ziem dochodzić *StrykKron* 447.

Zwroty:praw. »naganić krewnością« = *podważyć wartość zeznań z powodu pokrewieństwa między stroną a świadkiem [tu: powinowactwa z chrzestnym ojcem]* (1): Kondrat v Dominik dom kupił/ ktorego targu chciał dowiedzieć sześciu świadków/ Z których [...] Jakub Kmotr tego Kondrata [...] ktorego Jakub ten Dominik nienaganił krewnością przy miánowaniu świadków *UstPraw* C4v.

»krewnością spoj się« (1): Nad to ielcze krewnością się spoił/ zmoził Cesarz swoję sieftrzenicę [...] dać za małżonkę krolowi Bolesławowi *BielKron* 345.

»wejść w krewność« [*w tymi z kim* (3)] [*szyk zmienny*] (5): Filip dał swoję dziewczkę za Cesarza / a sąda weszli w krewność *BielKron* 185; Potym weszli w krewność/ wziął Bolesław za małżonkę siostrę/ a syn jego starższy Władysław corę Cesarzką *BielKron* 352, 241, 300v, 351v.

praw. »[komu] krewność zadać« (2): Któremu to Dominikowi/ gdy świadki wedle zwyczajui do sądu w wozdono/ zaniechał odpiérac/ y takowey krewności zadać [*neglexit consanguinitatem obicere JanStat* 625] *SarnStat* 578 [*idem*] 688.

Wyrażenia: »powinowactwo krewności« (1): zakon zawnždy był nieprzyacielem Rakuskiemu domowi/ ktory z Polskimi krolmi zawnždy był/ y powinowactwem krewności/ y dobrym zachowaniem złączony *BielKron* 231.

»krewność przyrodzona« (1): Krol Fráncufki wielką przyiaźń wziął z Papieżem/ którą vtwierdzili krewnością przyrodzoną/ tho ielt/ Hendrykus syn krolá Fráncufkiego [...] wstąpił w małżeńki stan z wnuczką Papiefką Kátháryzną *BielKron* 211v.

b. *Związek człowieka z Bogiem* (1) : ZAłpiewam Pánu memu, mnie ze wízech miłemu/ A ípołączną krewnością zemną złączonemu: O iego sławney Winnicy/ Godno ielt ábyfmy wízyfcy: Społecznie záłpiewáli/ iemu chwałę dáli. [*Cf Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei vineae suae Vulg Iz 5/1*] *ArtKanc* K5.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (wyraz omawiany)* (1) : iáko y tu v nas [...] miałto tego słowá krewność położono krewkość *BibRadz* *5v.

Synonimy: bliskość, powinność, powinowactwo; a. szwagierstwo.

Cf **WODNOKREWNOŚĆ**

AK